

บทที่ 6

รูปแบบที่เหมาะสมของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประเทศไทย

รูปแบบที่เหมาะสมของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประเทศไทย คือ ควรจะมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบขึ้นมาใช้บังคับใหม่โดยเฉพาะเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในประเทศไทย เพราะปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวจึงมีการใช้กฎหมายหลายฉบับซ้ำซ้อนกันในเรื่องเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ซึ่งในบทนี้จะวิเคราะห์ถึงกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะที่ประเทศไทยควรมีการบัญญัติขึ้นใช้ใหม่ และควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบทั้งหมดในประเทศไทย

6.1 กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบที่ประเทศไทยควรมีการบัญญัติขึ้นใหม่

จากการศึกษาถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบในภาวะปกติและไม่ปกติของประเทศไทยในบทที่ 4 และบทที่ 5 จะเห็นได้ว่า การบัญญัติรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดไม่เพียงพอในภาวะปกติ และถูกยกเลิกได้ในภาวะไม่ปกติ ทำให้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชนที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร เพราะไม่มีการบัญญัติกฎเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ ข้อจำกัด และบทลงโทษเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในประเทศไทย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอให้ประเทศไทยมีการออกกฎหมายที่กำหนดรูปแบบเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย คือ "กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในประเทศไทย" ที่จะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเสรีในการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนได้ในภาวะบ้านเมืองปกติและไม่ปกติ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะต้องเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชน ไม่ใช่เป็นกฎหมายที่ออกมา

จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน และจะต้องมีหลักการไม่ขัดแย้งกับหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

จากการศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะของต่างประเทศ ในบทที่ 3 คือ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จะเห็นได้ว่า ประเทศเหล่านี้ล้วนมีกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะที่กำหนด กฎเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ ข้อจำกัด และบทลงโทษ ซึ่งประเทศไทยควรนำหลักการเหล่านี้มาใช้ เพื่อประโยชน์ในการออกกฎหมายชุมนุมสาธารณะที่จะมีขึ้นในประเทศไทย โดยจะขอแยกพิจารณา เป็นประเด็น ดังนี้

1. บุคคลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ
 การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนทุกครั้งจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมสาธารณะ ดังนี้

1.1 ผู้รับผิดชอบในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

จากการศึกษาถึงกรณีผู้รับผิดชอบในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่าทุกประเทศมีหลักการเดียวกัน คือ

- ประเทศฝรั่งเศส

การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนทุกครั้ง จะต้องมิคณะกรรมการชุมนุมสาธารณะหรือผู้จัดการเดินขบวน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้ชุมนุมสาธารณะอย่างน้อยสามคน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเป็นไปโดยเรียบร้อย ไม่ทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมืองหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

- ประเทศอังกฤษ

ในการเดินขบวนและการชุมนุมสาธารณะของอังกฤษจะต้องมีผู้จัดการเดินขบวนหรือผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ โดยมีได้กำหนดจำนวนคุณสมบัติไว้ แต่ต้องมีผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการเดินขบวนและการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

ไม่มีการกำหนดด้วยบุคคลผู้รับผิดชอบในการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

- ประเทศเกาหลีใต้

จะต้องมีผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการประชุมสาธารณะและการเดินขบวนให้เป็นไปโดยเรียบร้อย คือ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะและผู้จัดการเดินขบวนโดยไม่ได้กำหนดจำนวนและคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบเอาไว้

- ประเทศจีน

กำหนดว่าจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้รับผิดชอบในการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนโดยไม่ได้กำหนดคุณสมบัติไว้

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า ในการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนทุกครั้งในประเทศไทย ควรจะต้องมีตัวผู้รับผิดชอบในการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน โดยกฎหมายชุมนุมสาธารณะจะต้องกำหนด คือ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะหรือผู้จัดการเดินขบวน โดยอาจกำหนดจำนวนของผู้จัดการ กำหนดคุณสมบัติ อายุ และหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการควบคุมดูแลการประชุมสาธารณะและการเดินขบวนให้เรียบร้อยไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง ซึ่งถ้าการประชุมสาธารณะและการเดินขบวนก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะและผู้จัดการเดินขบวนจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายทั้งหมดในทางอาญาและทางแพ่งจากการชุมนุมครั้งนั้น

1.2 ผู้ชุมนุมสาธารณะและผู้เดินขบวน

จากการศึกษาถึงกรณีผู้ชุมนุมสาธารณะและผู้เดินขบวนของต่างประเทศจะเห็นได้ว่า มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด คือ

- ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสได้ให้สิทธิเสรีภาพอย่างมากแก่ประชาชน จึงไม่มีข้อจำกัดห้ามประชาชนที่จะเข้าร่วมชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

- ประเทศอังกฤษ

มีกฎหมายกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการเดินขบวน และการชุมนุมสาธารณะ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ถ้าฝ่าฝืนมีความผิดตามกฎหมาย

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประชาชนชาวอเมริกันทุกคนมีเสรีภาพในการเข้าร่วมการประชุมสาธารณะและการเดินขบวนได้ และประชาชนที่เข้าร่วมการประชุมทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายความวุ่นวายในบ้านเมือง

- ประเทศเกาหลีใต้

ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมการประชุมสาธารณะและการเดินขบวน แต่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้จัดการประชุมสาธารณะและผู้จัดการเดินขบวนเพื่อให้การประชุมสาธารณะเป็นไปโดยสงบเรียบร้อย

- ประเทศจีน

มีข้อห้ามในการชุมนุมสาธารณะของประชาชนจีน ที่การประชุมสาธารณะและการเดินขบวนจะต้องไม่กีดขวางทางจราจร จะต้องไม่พกพาอาวุธ และไม่ใช้ความรุนแรงในการชุมนุมประท้วง ประชาชนจึงสามารถเข้าร่วมการประชุมสาธารณะและการเดินขบวนได้

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า ประชาชนคนไทยทุกคนมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ จึงสามารถเข้าร่วมการประชุมสาธารณะและการเดินขบวนได้ทุกเมื่อทั้งในภาวะปกติและในภาวะไม่ปกติ ซึ่งจะต้องไม่ทำการขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและจะต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายชุมนุมสาธารณะของประเทศไทย

1.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

จากการศึกษาถึงกรณีอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้รับผิดชอบในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ทุกประเทศมีหลักการเดียวกัน คือ

- ประเทศฝรั่งเศส

การประชุมสาธารณะและการเดินขบวนของฝรั่งเศส ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ถ้าเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนจะก่อให้เกิดความวุ่นวายก็สามารถห้ามการชุมนุมและสลายการชุมนุมได้

ซึ่งการสลายการชุมนุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจของฝรั่งเศสจะมีขั้นตอนวิธีการในการสลายการชุมนุมโดยสันติวิธี มีการเจรจาตีปัญหาข้อเรียกร้องจากฝ่ายเจ้าหน้าที่

บ้านเมือง และมีมาตรการในการระงับการก่อความวุ่นวายโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- ประเทศอังกฤษ

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในอังกฤษ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในเขตท้องที่นั้น ที่จะสั่งการให้ตำรวจเข้ามาคอยดูแลรักษาความสงบและความสงบเรียบร้อยให้แก่การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในอังกฤษ ตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ที่มีการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนผ่าน มีหน้าที่ในการดูแลควบคุมการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนให้ เป็นไปโดยสงบเรียบร้อย และไม่กีดขวางทางจราจร

- ประเทศเกาหลีใต้

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในเกาหลีใต้ คือ หัวหน้าตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบให้การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเป็นไปอย่างสงบเรียบร้อย และคอยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาชุมนุมกัน โดยจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปคอยดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

- ประเทศจีน

ประเทศจีนมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการชุมนุมสาธารณะของประชาชน คือ สำนักงานรักษาความมั่นคงของเทศบาลหรืออำเภอ หรือองค์การรักษาความมั่นคง ซึ่งมีหน้าที่คอยดูแลและอนุญาตให้มีการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนในประเทศจีน

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการบัญญัติในกฎหมายชุมนุมสาธารณะของประเทศไทยให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การชุมนุมสาธารณะการเดินขบวนทุกครั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเข้ามาดูแลความสงบเรียบร้อย ซึ่งถ้าเห็นว่าอาจก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง ก็สามารถยุติการชุมนุมได้ และควรมีมาตรการเฉพาะในการสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน

2. ลักษณะวิธีการและขั้นตอนในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ
ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ดังนี้

2.1 ต้องทำหนังสือบอกกล่าวหรือหนังสือขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่รัฐหรือ

หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ

จากการศึกษาถึงขั้นตอนวิธีการในการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่รัฐของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ทุกประเทศมีหลักการเดียวกัน คือ

- ประเทศฝรั่งเศส

ต้องมีหนังสือแจ้งบอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยหนังสือแจ้งบอกกล่าวจะต้องระบุ ชื่อ ที่อยู่ อาชีพของคณะกรรมการชุมนุมสาธารณะ หรือผู้จัดการเดินขบวน วัตถุประสงค์ประสงค์ของการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ระบุวัน เวลา สถานที่หรือเส้นทางในการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน ลักษณะวิธีการขั้นตอนในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน จำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุม และต้องลงลายมือชื่อผู้รับผิดชอบ

- ประเทศอังกฤษ

ต้องทำหนังสือบอกกล่าวแจ้งแก่สถานีตำรวจท้องที่ที่จะมีการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนผ่าน โดยจะต้องทำเป็นหนังสือ ระบุชื่อที่อยู่ อาชีพของผู้จัดการชุมนุมสาธารณะและผู้จัดการเดินขบวน สถานที่ เส้นทาง วัน เวลา วัตถุประสงค์ จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุม และลงลายมือชื่อผู้รับผิดชอบ

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

ไม่มีการกำหนดขั้นตอนวิธีการในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน เพียงแต่ต้องมีการบอกกล่าวแก่สถานีตำรวจที่รับผิดชอบในการดูแลการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเท่านั้น

- ประเทศเกาหลีใต้

กำหนดว่าจะต้องทำหนังสือบอกกล่าวยื่นต่อสถานีตำรวจท้องที่ที่จะทำการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน โดยระบุ ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ ของผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ หรือผู้จัดการเดินขบวน เรื่องในการชุมนุม วัตถุประสงค์ วัน เวลา สถานที่หรือเส้นทางในการชุมนุม จำนวนผู้ชุมนุม และต้องลงลายมือชื่อผู้รับผิดชอบ

- ประเทศจีน

กำหนดว่าจะต้องทำเป็นหนังสือขออนุญาตในการจัดการชุมนุมสาธารณะ หรือการเดินทางต่อหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ โดยหนังสือขออนุญาตต้องระบุชื่อที่อยู่ อาชีพของกลุ่มบุคคลผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ วิธีการในการชุมนุม วัน เวลา สถานที่ และเส้นทาง จำนวนผู้ชุมนุม และลงลายมือชื่อผู้ขออนุญาตยื่นต่อเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายชุมนุมสาธารณะของประเทศไทย จะต้องกำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ หรือผู้จัดการเดินทางทำหนังสือบอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบ โดยต้องระบุชื่อ ที่อยู่ อาชีพของผู้จัดการชุมนุม เรื่องในการชุมนุม วัตถุประสงค์ และข้อเรียกร้อง วัน เวลา สถานที่หรือเส้นทางในการชุมนุม จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุม และลงลายมือชื่อผู้รับผิดชอบ

ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้เกิดความลำบาก ไม่มีผู้รับผิดชอบไม่มีผู้แจ้งการชุมนุมต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และไม่ทราบถึงสาเหตุวัตถุประสงค์ของการชุมนุมเรียกร้อง ซึ่งเมื่อมีกฎหมายกำหนดให้แจ้งบอกกล่าวแล้วจะมีผลคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มาเจรจากับผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ หรือการเดินทาง เพื่อยุติปัญหาได้ก่อนที่จะมีการจัดการชุมนุมขึ้นมา และทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบล่วงหน้าในการเข้ามาอำนวยความสะดวก และดูแลรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ชุมนุมประท้วง เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในบ้านเมือง

2.2 ระยะเวลาในการทำหนังสือแจ้งต่อเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ

จากการศึกษาถึงระยะเวลาในการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่รัฐของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ทุกประเทศมีหลักการเดียวกันแต่จะแตกต่างกันในรายละเอียด คือ

- ประเทศฝรั่งเศส

ระยะเวลาในการทำหนังสือแจ้งบอกกล่าวยื่นแก่เจ้าหน้าที่รัฐของฝรั่งเศส จะต้องแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน หรืออย่างมาก 15 วัน ก่อนวันที่จะมีการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินทาง

- ประเทศอังกฤษ

ต้องยื่นหนังสือบอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นไปยื่นแทน หรืออาจส่งไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแทนได้โดยจะต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 วันทำการ และถ้าไม่สามารถยื่นได้ภายในกำหนดก็ต้องยื่นบอกกล่าวโดยเร็วที่สุด

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพียงแต่ก่อนการประชุมสาธารณะและการเดินขบวน ต้องบอกกล่าวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเพื่อเข้ามาดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย

- ประเทศเกาหลีใต้

มีกำหนดระยะเวลาในการทำหนังสือบอกกล่าวแก่สถานีตำรวจผู้รับผิดชอบ โดยจะต้องยื่นให้ทราบล่วงหน้าก่อนการประชุมสาธารณะหรือการเดินขบวนไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมง

- ประเทศจีน

กำหนดเวลาในการยื่นคำขออนุญาตต่อหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบล่วงหน้าอย่างน้อย 5 วันก่อนที่จะมีการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายชุมนุมสาธารณะของไทย จะต้องมีกำหนดเวลาในการทำหนังสือบอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบ เป็นเวลาล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และถ้าไม่สามารถยื่นได้ภายในกำหนดเวลาก็สามารถยื่นบอกกล่าวโดยเร็วที่สุด เพราะถ้ามีการทำหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ว่าจะมีการจัดการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องเรื่องใดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบถึงเรื่องราววัตถุประสงค์ของการจะจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน จะได้มีวิธีการแก้ไขประสานงานกับผู้จัดการชุมนุมสาธารณะได้ โดยอาจมีการจัดการเจรจาระหว่างผู้จัดการชุมนุมสาธารณะซึ่งเป็นหัวหน้าของฝ่ายชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราววัตถุประสงค์ของการเรียกร้องในการชุมนุม ซึ่งในเวลา 1 สัปดาห์สามารถทำได้ และถ้าผลการเจรจาไม่ยุติจึงมีการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนตามที่ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะหรือผู้จัดการเดินขบวนได้ทำหนังสือแจ้งบอกกล่าวไว้ได้

2.3 เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับหนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนแล้วจะต้องมีหนังสือตอบให้ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะหรือผู้จัดการเดินขบวนทราบ

จากการศึกษาเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับหนังสือแจ้งบอกกล่าวหรือขออนุญาตในการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนแล้วของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ทุกประเทศมีหลักการเดียวกัน คือ

- ประเทศฝรั่งเศส

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับหนังสือแจ้งบอกกล่าวแล้ว จะต้องออกไปรับแจ้งแก่ผู้แจ้งทันที ซึ่งถ้าเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนจะก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองก็มีคำสั่งห้ามชุมนุมไปยังคณะกรรมการชุมนุมสาธารณะหรือผู้จัดการเดินขบวนโดยทันที

- ประเทศอังกฤษ

เมื่อหัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวจะต้องออกไปรับคำบอกกล่าวให้แก่ผู้ยื่นหนังสือบอกกล่าว โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมหรือมีคำสั่งห้ามห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนได้ในใบรับคำบอกกล่าว

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

ไม่มีการกำหนดขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีการรับแจ้งบอกกล่าวในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในอเมริกา

- ประเทศเกาหลีใต้

เมื่อหัวหน้าสถานีตำรวจได้รับหนังสือบอกกล่าวแจ้งการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน จะออกไปรับแจ้งแล้วยื่นให้ผู้แจ้งทันที หรือในภายหลังโดยไม่มีกำหนดเวลาในการออกไปรับแจ้ง

- ประเทศจีน

เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐของจีนได้รับหนังสือขออนุญาตในการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนแล้วจะมีการพิจารณาว่าจะอนุญาตหรือไม่ โดยจะทำหนังสือแจ้งต่อผู้จัดการชุมนุมสาธารณะว่ารัฐบาลจีนได้อนุญาตหรือไม่อนุญาต ตามคำขอภายใน 2 วัน ก่อนวันที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน ซึ่งถ้าไม่อนุญาตต้องมีเหตุผลประกอบ และถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดเวลาถือว่ารัฐบาลจีนได้อนุญาตให้มีการจัดการชุมนุมได้

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายชุมนุมสาธารณะของไทย จะต้องมีข้อกำหนดว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับหนังสือบอกกล่าวแล้วจะต้องออกไปรับแจ้งเป็น หลักฐานแก่ผู้ยื่นหนังสือทันที แล้วจะต้องนำหนังสือบอกกล่าวไปพิจารณาว่าการชุมนุมสาธารณะ หรือการเดินขบวนของผู้จัดนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมายหรือไม่ มีข้อเรียกร้องอะไร เพื่อ จะได้แก้ปัญหาไม่ให้เกิดเหตุการณ์ลุกลามใหญ่โต ซึ่งตำรวจสามารถประสานงานกับผู้จัดการ ชุมนุมสาธารณะเพื่อเจรจาติปัญหาได้ และถ้าตำรวจเห็นว่าจะมีปัญหาที่สามารถห้ามการชุมนุม หรือขอเลื่อนการชุมนุมสาธารณะต่อผู้จัดการชุมนุมสาธารณะให้เลื่อนออกไปอีก เพื่อให้เวลา ได้ผ่อนคลายกระแสความรุนแรงของการชุมนุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดความวุ่นวายไม่สงบ เรียบร้อยในบ้านเมือง

3. ข้อจำกัดและบทลงโทษของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ

ซึ่งมีข้อจำกัดและบทลงโทษในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบดังนี้

3.1 ข้อจำกัดของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ

จากการศึกษาถึงกฎหมายต่างประเทศ มีข้อจำกัดของเสรีภาพในการ ชุมนุมโดยสงบของแต่ละประเทศ ดังนี้

- ประเทศฝรั่งเศส

มีข้อจำกัดของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบในประเทศฝรั่งเศสมี

ดังนี้

ก. การชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนจะทำได้เกินเวลา 23.00

นาฬิกาไม่ได้

ข. ห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนที่จะทำบนทางสาธารณะ หรือถนนหลวงที่จะก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองได้

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ฝรั่งเศสมีข้อห้ามข้อจำกัดเกี่ยวกับเสรีภาพในการ ชุมนุมโดยสงบน้อยมาก จึงเป็นประเทศที่ส่งเสริมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างมาก ประเทศหนึ่ง

- ประเทศอังกฤษ

มีข้อจำกัดของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบในอังกฤษ คือ

- ก. ห้ามชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนเข้าไปใกล้สถานที่สำคัญบางแห่ง เช่น พระราชวัง รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และสถานที่สำคัญอื่น ๆ ในระยะ 1 ไมล์
- ข. ห้ามการเดินขบวนหรือชุมนุมสาธารณะที่จะกีดขวางการจราจร
- ค. ห้ามผู้เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะและผู้เดินขบวนพกพาอาวุธ หรือสิ่งของที่จะใช้เป็นอาวุธในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

ไม่มีข้อห้ามข้อจำกัดใด ๆ ประชาชนสามารถจะชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนได้ทุกเมื่อ ทุกวัน เวลา ทุกสถานที่ แต่การชุมนุมนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายหรือความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง

- ประเทศเกาหลีใต้

มีข้อจำกัดของการชุมนุมโดยสงบอย่างละเอียดที่จะจำกัดและห้ามการชุมนุม ดังนี้

- ก. ห้ามการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่มีผลต่อพรรคการเมือง หรือต่อ การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม หรือขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ข. ห้ามการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่ฝ่าฝืนไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- ค. ห้ามชุมนุมก่อนพระอาทิตย์ขึ้นและหลังพระอาทิตย์ตก
- ง. ห้ามการชุมนุมที่กีดขวางการจราจรบนถนนสายหลักของประเทศ
- จ. ห้ามชุมนุมหรือเดินขบวนภายในเขต 200 เมตร นับจากสถานที่ต่อไปนี้ คือ อาคารรัฐสภา ศาล สถานเอกอัครราชทูต อาคารที่พำนักของประธานาธิบดี ของประธานรัฐสภา ของประธานศาลสูง ของนายกรัฐมนตรี อาคารที่ทำการของรัฐบาลกลาง ศาลากลางจังหวัด สถานีรถไฟ สนามบิน และสถานที่สำคัญอื่น ๆ

- ประเทศจีน

มีข้อจำกัดของการชุมนุมโดยสงบของประเทศจีนในการห้ามการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ดังนี้

ก. ห้ามการชุมนุมที่ต่อต้านหลักการพื้นฐานในรัฐธรรมนูญ ต่ออธิปไตยของรัฐ หรือความมั่นคงของชาติ จะต้องไม่เป็นการยุยงให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติ ห้ามการชุมนุมที่จะกระทบถึงความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ข. ห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนในช่วงเวลาสี่ทุ่ม ถึงหกโมงเช้าของวันรุ่งขึ้น เว้นแต่จะมีการขออนุญาต

ค. ห้ามชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนในเขต 10 ถึง 300 เมตร รอบสถานที่ต่อไปนี้ ที่ทำการสภาประชาชนแห่งรัฐ ที่ทำการคณะรัฐมนตรี ที่ทำการคณะกรรมการอาหาร ศาลประชาชนสูงสุด สภามหาวิทยาลัยประชาชนสูงสุด สถานที่อันคึกคักของรัฐ สถานทูต สถานกงสุล ที่ตั้งสำคัญทางการทหาร ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ ท่าเรือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายชุมนุมสาธารณะของไทยจะต้องมีข้อกำหนดหรือข้อห้ามของการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเท่าที่จำเป็น คือ

ก. ห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนในช่วงเวลา 24.00 นาฬิกา ถึง 6 โมงเช้าของวันรุ่งขึ้น เว้นแต่จะมีการขออนุญาต

ข. ห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนที่จะทำบนทางสาธารณะหรือถนนหลวงที่เป็นการกีดขวางการจราจร

ค. ห้ามผู้เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะและผู้เข้าร่วมการเดินขบวนพกพาอาวุธหรือสิ่งของที่จะใช้เป็นอาวุธได้ในการชุมนุมโดยสงบ

ง. ห้ามชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน ใกล้สถานที่สำคัญบางแห่ง เช่น พระราชวัง สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล หรือสถานที่ที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องให้ความดูแลเป็นพิเศษ เป็นต้น

3.2 บทลงโทษในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบโดยไม่ถูกต้อง

จากการศึกษาถึงกฎหมายต่างประเทศมีบทลงโทษในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบโดยไม่ถูกต้อง ดังนี้

- ประเทศฝรั่งเศส

มีบทลงโทษ ถ้าไม่ทำตามที่กฎหมายชุมนุมสาธารณะของฝรั่งเศส

บัญญัติ คือ

ก. ผู้ที่ให้ข้อความไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้องในหนังสือแจ้งบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า เพื่อลงให้เจ้าหน้าที่รัฐเข้าใจผิดในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

ข. ผู้ที่เดินขบวนหรือชุมนุมสาธารณะที่ไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า หรือถูกคำสั่งห้ามชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนแล้วฝ่าฝืนคำสั่ง

ผู้ฝ่าฝืนดังกล่าวมีบทลงโทษ คือ จำคุกตั้งแต่ 15 วัน ถึง 6 เดือน และปรับตั้งแต่ 16 ฟรังก์ ถึง 2,000 ฟรังก์

- ประเทศอังกฤษ

มีบทลงโทษ ถ้ากระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมายรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองของอังกฤษในเรื่องการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน คือ

ก. ผู้จัดการเดินขบวนหรือการชุมนุมสาธารณะที่ไม่สามารถดำเนินการตามที่แจ้งไว้ในหนังสือบอกกล่าวไว้ได้ และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง

ข. ผู้เข้าร่วมเดินขบวนหรือชุมนุมสาธารณะที่ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง

ผู้ที่ทำการฝ่าฝืนดังกล่าวมีบทลงโทษ คือ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

- ประเทศสหรัฐอเมริกา

การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ถ้าก่อให้เกิดความวุ่นวายหรือความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ ก็จะมีคามผิดและมีบทลงโทษ คือ

ก. ความผิดอาญา

มีกฎหมายอาญาบัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับการชุมนุมโดยสงบที่ผิดกฎหมาย คือ

- ความผิดฐานการชุมนุมโดยผิดกฎหมาย คือ การชุมนุมที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง มีบทลงโทษตามกฎหมายอาญา คือ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน

- ความผิดฐานก่อการจลาจล คือ การชุมนุมที่สร้างความวุ่นวายในบ้านเมือง มีการทำลายทรัพย์สิน และสถานที่ราชการ มีการใช้อาวุธทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่รัฐ ถือว่ามีความผิดตามกฎหมายมิโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป

ข. ความผิดทางแพ่ง

มีกฎหมายแพ่งบัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับการชุมนุมโดยสงบที่ก่อให้เกิดความเสียหาย คือ

- ความผิดฐานละเมิด คือ การที่ชุมนุมสาธารณะโดยผิดกฎหมายสร้างความเสียหายแก่รัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป หรือการก่อกวนซึ่งผู้ชุมนุมสาธารณะและผู้เดินขบวนที่ก่อให้เกิดความเสียหายจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายทั้งหมด

- ประเทศเกาหลีใต้

มีบทลงโทษ ถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนของเกาหลีใต้ คือ

ผู้เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนได้ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง หรือฝ่าฝืนข้อห้ามในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน เมื่อมีคำสั่งยุติการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมและมีบทลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี ถึง 7 ปี และโทษปรับ

- ประเทศจีน

มีบทลงโทษถ้าไม่ทำตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะของประเทศจีน บัญญัติ คือ

ก. การชุมนุมสาธารณะที่ไม่ได้ยื่นขออนุญาต หรือขอแล้วแต่ไม่ได้รับอนุญาต หรือละเมิดคำสั่งให้สลายการชุมนุมสาธารณะแล้วผู้ชุมนุมสาธารณะและผู้เดินขบวนยังฝ่าฝืนชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนอยู่

ข. ผู้เข้าร่วมในการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยพกพาอาวุธและของมีคม หรือวัตถุระเบิดเข้าไปในที่ชุมนุมสาธารณะ

ค. บุคคลใดรบกวน ขัดขวาง หรือทำลายการชุมนุมสาธารณะ หรือการเดินขบวนที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ง. ในระหว่างการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ถ้ามีการทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของเอกชนและรัฐ หรือมีการทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนบาดเจ็บถึงตาย

ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวมีบทลงโทษ คือ ผู้ที่ฝ่าฝืนตามข้อ ก-ค มีโทษกักขังไม่เกิน 15 วัน ส่วนข้อ ง. มีโทษชดใช้ค่าสินไหมทดแทนค่าเสียหาย และถ้าการกระทำนั้น

ถือว่าได้ทำผิดกฎหมายอาญาของบ้านเมืองก็จะต้องรับโทษตามกฎหมายอาญาอีกฐานหนึ่ง

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายชุมนุมสาธารณะของไทยควรมีบทลงโทษเฉพาะเกี่ยวกับชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนที่ฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ และถ้าทำ ความผิดรุนแรงก่อให้เกิดความเสียหายยังคงต้องรับโทษในทางอาญา และต้องชดใช้ค่าเสียหาย ทางแพ่งอีกด้วย คือ

- ก. ผู้ที่ฝ่าฝืนชุมนุมสาธารณะในเวลาที่ห้ามมิให้มีการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวน
- ข. ผู้ที่ฝ่าฝืนทำการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนที่กีดขวางการจราจรบนทางสาธารณะหรือถนนหลวง
- ค. ผู้ที่เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะและเดินขบวน โดยพกพาอาวุธหรือของที่จะใช้เป็นอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมสาธารณะ
- ง. ผู้ที่ชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือความวุ่นวายในบ้านเมือง
- จ. ผู้ที่ฝ่าฝืนชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน เข้าไปใกล้สถานที่สำคัญที่กฎหมายฉบับนี้ได้ห้ามไว้แล้ว

ผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามข้อห้ามเหล่านี้ ควรบัญญัติบทลงโทษ คือ จำคุกไม่เกิน 1 ปี และมีโทษปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

กล่าวโดยสรุป คือ ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมโดยเฉพาะ คือ "กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในประเทศไทย" ขึ้นมาใช้เพื่อส่งเสริมเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประเทศไทยในภาวะปกติและไม่ปกติ ที่ประชาชนสามารถออกมาชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาลได้ตลอดเวลาโดยจะต้องสมดุลงบกับหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ

แต่อย่างไรก็ตาม หลังเหตุการณ์ชุมนุม 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 รัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะขึ้นโดยคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2535 ซึ่งการร่างกฎหมาย

ของคณะทำงานได้ยกร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะเสร็จเรียบร้อยแล้ว * แต่ยังไม่มีการนำเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐสภา และไม่มีกรกล่าวถึงร่างกฎหมายชุมนุมสาธารณะดังกล่าวอีก ทำให้ปัจจุบัน (พ.ศ. 2539) ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายชุมนุมสาธารณะเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้น ซึ่งล้วนมีกฎหมายฉบับนี้ใช้เฉพาะในกรณีเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน จึงก่อให้เกิดปัญหาในประเทศไทยที่ไม่มีกฎหมายชุมนุมสาธารณะจึงนำเอากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมโดยสงบของประเทศไทยฉบับต่าง ๆ มาปรับใช้ จนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐต่อประชาชนที่จะใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ

ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรมีการสนับสนุนให้รัฐบาลร่างกฎหมายชุมนุมสาธารณะขึ้นมาใช้สำหรับประเทศไทยโดยเร็ว เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ รายละเอียด ข้อห้าม ข้อจำกัด และบทลงโทษเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนไว้ ซึ่งถือว่าการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ตามที่รัฐธรรมนูญไทยและหลักกฎหมายระหว่างประเทศได้บัญญัติไว้

จากการศึกษากฎหมายชุมนุมสาธารณะของต่างประเทศมาแล้วจะเห็นว่า มีหลักเกณฑ์สำคัญที่กฎหมายชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศไทยต้องมีการบัญญัติไว้ คือ

1. เรื่องวัตถุประสงค์ของกฎหมายชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้ความคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนโดยจะต้องสอดคล้องกับหลักความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
2. เรื่องประเภทของการชุมนุมสาธารณะ ซึ่งมีการแบ่งออกเป็นหลายประเภท คือ การชุมนุมอยู่กับที่กับการเดินขบวนประท้วงที่มีผลแตกต่างกัน จึงต้องมีการให้คำจำกัดความที่ชัดเจน

* ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 3 หน้า

3. เรื่องวิธีการในการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน คือ ต้องมีผู้จัดการชุมนุมสาธารณะหรือผู้จัดการเดินขบวน มีชื่อ ที่อยู่ อาชีพ ของผู้จัดการชุมนุม มีหัวข้อเรื่องในการชุมนุม จำนวนผู้ชุมนุม วัตถุประสงค์ วัน เวลา เส้นทาง สถานที่ในการชุมนุม โดยต้องแจ้งหรือยื่นคำบอกกล่าวต่อสถานีตำรวจท้องถิ่นที่จะมีการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน ผ่านก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้คอยอำนวยความสะดวก และดูแลให้การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเป็นไปได้อย่างสงบเรียบร้อย

4. เรื่องมาตรการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน คือ ห้ามมิให้บุคคลใดขัดขวางก่อกวนการชุมนุมโดยสงบ ถ้ามีผู้ขัดขวางก่อกวนการชุมนุม ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อขอความคุ้มครองในการชุมนุมโดยสงบ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยในขณะชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนได้

5. มีข้อจำกัดในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ดังนี้

- (1) ห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนที่ขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือขัดต่อหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญไทย
- (2) ห้ามการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่มีผลต่อการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม
- (3) ห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือก่อให้เกิดความไม่สงบวุ่นวายในสังคม
- (4) ห้ามชุมนุมภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เช่น ห้ามชุมนุมหลังเที่ยงคืนถึงหกโมงเช้า เป็นต้น
- (5) ห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนภายในเขตใกล้สถานที่ต่อไปนี้ เช่น พระราชวัง สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล หรือสถานที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

6. มีข้อยกเว้นในการชุมนุมประเภทอื่นจะไม่ใช้บังคับตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะ คือ การชุมนุมที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยทางวิชาการ ศิลปะ การแข่งขันกีฬา การประกอบพิธีทางศาสนา การบันเทิง ประเพณีต่าง ๆ งานเฉลิมฉลองของประเทศ การชุมนุมที่จัดโดยองค์กรรัฐ และการอื่น ๆ

7. มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน คือ ผู้จัดการชุมนุมต้องรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน ถ้าไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยได้ให้ประกาศยุติการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน

8. มีข้อห้ามที่มีให้การชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนกระทำ คือ
- (1) การกระทำที่ก่อกวนหรือข่มขู่ต่อการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ
 - (2) การกระทำที่ก่อกวนหรือข่มขู่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทางราชการทหาร
 - (3) การกระทำที่ก่อกวนต่อการศึกษา การสาธารณสุข การบริการสังคมอื่น ๆ
 - (4) ห้ามพกพาอาวุธปืน วัตถุระเบิด ของมีคม ท่อนเหล็ก ไม้ก้อนหิน หรือสิ่งที้อาจใช้เป็นอาวุธทำร้ายร่างกายผู้อื่นในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน
 - (5) การชุมนุมสาธารณะหรือการการเดินขบวนที่เป็นการขัดขวางการจราจรของประชาชนในการสัญจรไปมา
 - (6) การใช้ความรุนแรงของประชาชนที่ชุมนุมสาธารณะ หรือการเดินขบวนที่ก่อให้เกิดการจลาจล ก่อความวุ่นวายความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง

9. มีบทลงโทษเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ ดังนี้

- (1) ผู้เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้จัดการชุมนุม ถ้าทำการฝ่าฝืนข้อห้ามในการชุมนุมสาธารณะ ผู้จัดการชุมนุมหรือตำรวจมีอำนาจสั่งให้ยุติการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนได้ ถ้ามีการชุมนุมที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย ผู้ฝ่าฝืนก็จะมีผลตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะ

- (2) บุคคลใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนทำลายความสงบเรียบร้อยความมั่นคงของประเทศในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ก็มิบทลงโทษตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะ
- (3) บุคคลใดเข้าร่วมในการชุมนุมสาธารณะและพกพาอาวุธปืนของมีคม วัตถุระเบิด เข้าไปในที่ชุมนุมสาธารณะหรือการเดินทางขบวน จะมีความผิดตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะและตามกฎหมายอาญา
- (4) ถ้าการประชุมสาธารณะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยต่อบ้านเมืองอย่างรุนแรง มีการบุกเข้าไปทำลายสถานที่ราชการ ยึดครองที่สาธารณะ กีดขวางทางจราจร ซึ่งถือเป็นการทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จะมีความผิดตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะและกฎหมายอาญา
- (5) ในระหว่างการชุมนุมสาธารณะบุคคลใดทำให้ทรัพย์สินของส่วนรวมของสาธารณะเสียหาย หรือทำลายทรัพย์สินของเอกชน ทำอันตรายผู้อื่น ทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ ผู้ซึ่งมีความผิดตามกฎหมายชุมนุมสาธารณะกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง

6.2 กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบที่ประเทศไทยควรมีการแก้ไขปรับปรุง

จากการศึกษาถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประเทศไทยจะเห็นได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประเทศไทยในภาวะปกติและไม่ปกติมีหลายฉบับซ้ำซ้อนกัน คือ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2495 พระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2503 พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.2495 ประกาศของคณะปฏิวัติรัฐประหารเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนทุกฉบับ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรมีการศึกษาแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ให้ชัดเจนเพื่อให้ไม่กระทบต่อเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชน และไม่ขัดต่อหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องแก้ไขปรับปรุงดังนี้

1. ในพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มีส่วนที่ควรมีการแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชน ในส่วนการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้มาตรการในการลิดรอนเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนที่ไม่มีการบัญญัติไว้ชัดเจนจึงทำให้มีการใช้อำนาจเกินขอบเขต และการไม่มีการจำกัดเวลาการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งกฎหมายของต่างประเทศ คือ รัฐบัญญัติว่าด้วยกฎอัยการศึก ค.ศ.1849 ของฝรั่งเศส และกฎอัยการศึก ค.ศ.1981 ของเกาหลีใต้ ได้มีการกำหนดมาตรการควบคุมการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในกรณีจำเป็นเร่งด่วนได้ แต่หลังจากนั้นจะต้องขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภาเป็นผู้รับรองการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำต่อประชาชนที่ชุมนุมโดยสงบ และการขยายระยะเวลาประกาศกฎอัยการศึกตามที่กำหนดจะต้องขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภาด้วย

2. ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2495 ไม่มีการกำหนดระยะเวลาการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในเวลาที่เหมาะสมสถานการณ์ฉุกเฉินว่ามีระยะเวลาเท่าใดในการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชน ซึ่งกฎหมายของ

ต่างประเทศ คือ รัฐบัญญัติว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉิน ค.ศ. 1955 ของฝรั่งเศสได้กำหนดว่า การขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปเกิน 12 วัน จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาสั้นสุดของประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินด้วย ซึ่งประเทศไทยไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจึงควรมีการแก้ไข เพื่อเป็นการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

3. ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2503 มีส่วนที่ควรมีการแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชน ในเรื่องอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมที่ต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของทหารในการจัดการดูแลในการรักษาความสงบเรียบร้อยในกรณีของการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน แต่เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องคอยดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และมีมาตรการขั้นตอนในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประชาชน จึงควรแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องอำนาจหน้าที่ของทหารที่แตกต่างกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงของทหารในการสลายการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนอย่างรุนแรงอีก ซึ่งควรจะใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจในการดูแลความสงบในการชุมนุมโดยมีกฎเกณฑ์ขั้นตอนมีหน่วยกำลังตำรวจที่สลายการชุมนุมโดยเฉพาะเพื่อจะได้ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเกี่ยวกับการชุมนุมเกิดขึ้นอีกในประเทศไทย

4. ในพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 มีส่วนที่ควรแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ในเรื่องอำนาจและหน้าที่ของการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จะต้องมีการแก้ไขให้ชัดเจนว่าในกรณีป้องกันและบรรเทาอันตรายที่เกิดจากภัยต่าง ๆ และการก่อวินาศกรรมที่มุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐนั้นไม่รวมถึงกรณีการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนโดยสงบของประชาชน ที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง เพื่อจะให้สอดคล้องกับกฎหมายชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนที่จะบัญญัติขึ้นใหม่จะได้ไม่ซ้ำซ้อนกัน

5. พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ควรมีการยกเลิกการใช้ เพราะภัยคอมมิวนิสต์ได้หมดไปจากประเทศไทยในปัจจุบันนานแล้วจากการที่ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และเพื่อเป็นการส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เพราะการชุมนุมประท้วงเรียกร้องด้านต่าง ๆ ของประชาชนที่ผ่านมา รัฐบาลเผด็จการจะอ้างว่า พวกชุมนุมประท้วงเป็นพวกคอมมิวนิสต์ในการ

ก่อนการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนต่อต้านรัฐบาล รัฐจะใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในต่าง ๆ รวมถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชน จึงควรมีการพิจารณายกเลิกการใช้กฎหมายฉบับนี้

6. ประกาศของคณะปฏิวัติรัฐประหารที่เกี่ยวกับการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนและธรรมนูญการปกครองประเทศชั่วคราวทุกฉบับควรมีการยกเลิกการใช้อย่างเป็นทางการเพราะจะถูกใช้เป็นต้นแบบในการทำการก่อรัฐประหารทุกครั้ง จะต้องมีประกาศคณะรัฐประหารที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น มีประกาศของคณะปฏิวัติในการห้ามชุมนุมทางการเมืองเกินกว่า 5 คนขึ้นไป มีประกาศห้ามประชาชนออกนอกเคหสถาน มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกมีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ฯลฯ ส่วนในธรรมนูญการปกครองประเทศชั่วคราว พ.ศ. 2502 ที่ให้อำนาจอย่างกว้างขวางแก่นายกรัฐมนตรีที่มาจากการก่อรัฐประหารในการจำกัดเสรีภาพของประชาชนได้ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายเหล่านี้ยังคงมีอยู่ ซึ่งควรจะต้องยกเลิกและทำลายกฎหมายเหล่านี้ทิ้งเพื่อไม่ให้ใช้เป็นต้นแบบในการออกกฎหมายลิดรอนเสรีภาพของประชาชนต่อไปอีกในอนาคต

กล่าวโดยสรุป คือ ประเทศไทยควรมีการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการชุมนุมทุกฉบับ เพื่อให้สอดคล้องชัดเจนกับกฎหมายชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนที่จะมีการบัญญัติขึ้นใหม่ของประเทศไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชนในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น